

KOMUNIKAT

Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu
w sprawie kontroli i zapobiegania występowaniu pałeczek Legionella
w instalacjach ciepłej wody
w budynkach przedsiębiorstw podmiotu wykonującego działalność leczniczą
w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

Pałeczki Legionella pneumophila rozwijają się w środowisku wodnym w temperaturze 25 - 45°C. Rozwojowi bakterii sprzyjają zastoje ciepłej wody w instalacji oraz obecność osadów związków żelaza lub wapnia (kamienia kotłowego). Główne miejsca występowania tych mikroorganizmów to zbiorniki akumulacyjne ciepłej wody, osady w separatorach i odmulaczach, ślepe odcinki sieci, a także elementy instalacji, takie jak prysznice, wylewki baterii, nasadki sitkowe baterii umywalkowych. Źródłem zakażenia jest drobnocząsteczkowy pył wodno-powietrzny wytwarzany przez urządzenia jak prysznice, perlatory, wanny do masażu. Wdychanie skażonego aerozolu może prowadzić do zakażenia, czego skutkiem jest choroba legionistów, przebiegająca m.in. jako zapalenie płuc z ryzykiem zgonu 10 - 20%.

Ze względu na chorobotwórcze działanie Legionella pneumophila, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), istnieje obowiązek monitorowania obecności tych mikroorganizmów w ciepłej wodzie m.in. w takich obiektach użyteczności publicznej jak przedsiębiorstwa podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe. Obowiązek ten spoczywa na właścicielu, posiadaczu lub zarządzającym nieruchomością, który – zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1284 z późn. zm.) – powinien utrzymywać nieruchomość w należytym stanie higieniczno-sanitarnym w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym.

Istotne jest stworzenie takich warunków, by bakterie z rodzaju Legionella nie rozwijały się, tj.:

- utrzymywanie w miarę możliwości temperatury ciepłej wody nie niższej niż 55°C i nie wyższej niż 60°C, zgodnie z zapisami § 120 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1225),
- izolacja instalacji zimnej wody od ciepłej i umieszczanie rur wody ciepłej nad rurami wody zimnej, uniemożliwiający wymianę ciepła między nimi,
- stosowanie systemu cyrkulacji ciepłej wody użytkowej,
- unikanie martwych odgałęzień, w których mogą wystąpić zastoiska wody,
- regularne czyszczenie i płukanie zasobników, podgrzewaczy i pionów ciepłej wody użytkowej oraz okresowe spuszczenie pewnej ilości wody do osiągnięcia stałej jej temperatury u odbiorców (zwłaszcza po awariach),

- zapobieganie procesom korozji,
- stosowanie samoopróżniających się przewodów prysznicowych.

Dodatkowa profilaktyka przeciw namnażaniu się bakterii Legionella powinna obejmować:

- regularną dezynfekcję chemiczną (np. poprzez stosowanie wysokiej dawki chloru) lub fizyczną (w tym okresowe stosowanie metody dezynfekcji cieplnej), bez obniżania trwałości instalacji i zastosowanych w niej wyrobów,
- zapewnienie przy dezynfekcji termicznej temperatury w punktach czerpalnych nie niższej niż 70°C i nie wyższej niż 80°C przez okres co najmniej 5 minut,
- systematyczne czyszczenie instalacji z osadów,
- okresowe czyszczenie z osadów kamienia kranów i baterii prysznicowych oraz ich dezynfekcję.

Jednocześnie należy pamiętać, że zgodnie z § 302 ust. 4 cytowanego rozporządzenia Ministra Infrastruktury w budynkach przeznaczonych na zbiorowy pobyt dzieci i osób niepełnosprawnych w instalacji ciepłej wody powinny być stosowane termostaticzne zawory mieszające z ograniczeniem maksymalnej temperatury do 43°C, a w instalacjach prysznicowych do 38°C, zapobiegające poparzeniu.

W związku z powyższym, w celu zredukowania niebezpieczeństwa namnażania się pałeczek Legionella i wystąpienia zakażeń inhalacyjnych, należy przestrzegać powyższych zaleceń przy równoczesnym zachowaniu odpowiedniego reżimu sanitarnego oraz systematycznym wprowadzaniu zmian konstrukcyjnych w instalacjach rozprowadzających wodę wewnątrz budynków. W celu ochrony zdrowia pacjentów wymagane jest systematyczne badanie próbek wody z instalacji ciepłej wody w kierunku bakterii Legionella, potwierdzające skuteczność prowadzonego nadzoru nad stanem tej instalacji.

Minimalną częstotliwość pobierania próbek ciepłej wody oraz procedury postępowania w zależności od wyników badania bakteriologicznego określa załącznik nr 5 część B do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Zgodnie z wymaganiami wyżej cytowanego rozporządzenia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia – w przypadku przedsiębiorstw podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne – próbki wody z instalacji ciepłej wody powinny być pobierane do badań w kierunku bakterii Legionella sp. 2 razy każdego roku – w przypadku braku lub znikomego skażenia systemu ciepłej wody.

Dopuszczalna liczba bakterii Legionella sp. w 100 ml wody wynosi < 100 jtk w 100 ml, z wyjątkiem podmiotów wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, w których przebywają pacjenci o obniżonej odporności, w tym objęci leczeniem immunosupresyjnym – w tym przypadku dopuszczalna wartość parametru wynosi < 50 jtk bakterii Legionella sp. w 1000 ml (zgodnie z załącznikiem nr 5 część A do cytowanego rozporządzenia).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
w Wałbrzychu
Małgorzata Bąk

/dokument podpisany elektronicznie/